

Öğretmen Yetiştiren Fakülte Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler

Ersin ALTINTAŞ*

ÖZET

Bu araştırmada, öğretmen yetiştiren fakülte öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyine ilişkin faktörler incelenmektedir. Bu amaçla, 1986-1987 Öğretim yılında, Uludağ Üniversitesi Eğitim ve Fen Edebiyat Fakülteleri'nin IV. Sınıflarına devam eden 400 öğrenci araştırmanın örneklemini meydana getirmektedir. Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen kendini sıfatlarla anlatma, mesleğini sıfatlarla anlatma listeleri ve öğrenci kişisel bilgi fişi kullanılmıştır. Benlik ve Mesleki Benlik kavramları arasındaki bağdaşımın test edilmesinde kapa katsayısı kullanıldı.

Öğrenci kişisel bilgi fişinde özlük nitelikleri, öğrencilerin kendi öğrenim ya, antlılarını ve öğretmenlik mesleğini algulamaları, ailelerinin sosyo-ekonomik ve kültürel nitelikleri ile ilgili değişkenler bulunmaktadır. Edinilen bulgulara göre, öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeylerinde, özlük niteliklerinin, kendi öğrenim yaşantıları ve öğretmenlik mesleğini algulamalarının, ailelerinin sosyo-ekonomik ve kültürel niteliklerine göre daha önemli olduğu vargısına varılmış ve bu vargiya dayalı olarak eğitim ortamlarında alınabilecek çeşitli önlemler önerilmiştir.

* Yard. Doç. Dr.; U. Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

** 5-7 Eylül 1996 Tarihinde U.Ü. Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde poster bildiri olarak sunuldu.

SUMMARY

This study investigates the agreement between self and vocational self-concepts of the students in teacher training faculty. For this purpose, 400 fourth grade students Arts and Science Faculty with Faculte of Education at Uludağ University constitutes the sample of this study. In this study, "the student personal information form", "Identifying Oneself With Adjectives Check Lists", "Identifying vocation With Adjectiven" were used by the researcher. The agreement between self-concept and vocational self-concept was tested by using the kappa coefficient formula. In the student personal information form, the variables related to the students perceptions of learning experiences and teaching profession and their parental socio-economic and cultural specialities were found. According to the results of the study demografic specialities, perception of learning experiences and teaching profession was found as more important as compared for the parental socio-economic and cultural specialities in the agreement between students self and vocational self concepts.

GİRİŞ

Çağdaş toplumsal yaşamda, bireyin yaşamını etkileyen önemli bir etkenlerden biri mesleki rollerdir. Çalışmalarını kişilik özellikleri ile meslekler arasındaki ilişkiler konusunda yoğunlaştıran araştırmacılar, mesleğin benlik kavramına uygun olması gerektiğini vurgulamışlardır. Benlik, kişilik özelliklerini algılayış biçimi, kişiliğin odak noktası ve öznel yamıdır. (Köknal, 1982).

Bazı meslek psikologları ve danışmanlar psikodinamik yapıya nüfuz etmeden dıştan birtakım araçlarla yapılan değerlendirmeleri uygun görmemektedirler (Kuzgun, 1978). Birey, kendisi ve mesleği hakkındaki imajına uygun davranır (Akyüz, 1978). Bireyin bir mesleğe yönelmesinde kendini ve meslekleri tanıması önemlidir. Kendini tanıma, çeşitli etkinliklerde, kendini gözlemleyerek özellikler konusunda bilinçlenmedir (Ener 1980, Crowell 1972, Wood Worth 1972). Ben kavramı bir rol ve ilişkiler sistemi içinde gelişir (Kuzgun, 1978). Bireyin ilgi ve yeteneğine, benliğine uygun bir rol bulma arzusu, mesleki davranışın bireysel belirleyicidirler (Tan, 1986). Maslow'a göre, benliği gerçekleştirme, bireyin potansiyel olarak, ne olmaya elverişli ise, daha çok o olması demektir (Kuzgun, 1985). Bireyin kendisi ile yaşantılarının bağdaşması, olgunlaşma ve uyum yeteneğini artırır (Rosey, 1947). Rogers; bireyin öz varlığına uygun olmayan bir yönelmenin, doğal gelişimde engelleyici olabileceğini ifade etmektedir (Kuzgun, 1985). Uygun bir mesleğe yönelme meslek yaşamında uyumsuzluklara neden olur (Shaffers ve Shoben 1956).

Yüksek öğretim döneminde, gencin, "Kimlik" bocalamalarının kökeninde, öğrencilerin kendi özellikleri ve meslekler konusundaki bilinçsizlikleri gözlenmektedir (Ekşi, 1992). Bir yüksek öğretim programının seçilmesi, aynı zamanda bir mesleğin seçilmesi anlamına gelmektedir (Kuzgun, 1985). Yüksek öğretim kurumları içinde öğretmen yetiştiren kurumların özel bir önemi vardır. Eğitimin geliştirilmesi büyük ölçüde öğretmenin nitelikli yetiştirilmesine bağlıdır.

Öğretmenliğin kendine özgü bir benlik tasarımı, değer yargıları, davranış örüntüsü, yöntem ve teknikleri vardır (Kaptarı, 1982). Mesleğin sürekli üyesi olmayı düşünenlerden, herşeyden önce davranışlarını mesleğin değerlerine uydurmaları beklenir (Bursalıoğlu, 1969). Öğretmenin nasıl davranacağı, büyük bir olasılıkla, öğrenci iken, kendini ve öğretmenliği nasıl gördüğüne bağlıdır (Kaptan, 1982).

Yaşamının belirli bir döneminde bireyin, meslek seçiminde kendisine ilişkin algıları vardır (Super, 1957). Benlik kavramı, birey için anlamlı ve birbirleriyle ilişkili olan benlik algılarının bütünüdür. Meslek seçimi, bireyin oluşturduğu benlik kavramlarının, mesleki terimlere dönüştürülmesidir. (Super, 1963). Benlik kavramının mesleki terimlere dönüştürülmesinde, "Psikolo ilk konuşma dili" ve "Mesleki konuşma dili" kullanılmaktadır. Bu iki dil arasındaki bağdaşım düzeyi, bireyin işinden sağladığı doyum mutluluk ve başarısında etkilidir.

Meslek seçiminde, "Benlik kuramı" olarak bilinen kuramı araştırmalar desteklemiştir. Örneğin, Engladar (1960) ilkökul öğretmen adaylarının, benlik kavramları ile ilkökul öğretmeni kavramı arasında uygunluk olduğunu saptamıştır. Fleming (1965) ve Öner (1982) Eğitim Bilimleri Öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin benlik kavramları ile halen hazırlanmakta oldukları meslekler arasında bir bağdaşım olduğu ve bu bağdaşımın üst sınıflarda daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Bu araştırmanın temel amacı yukarıdaki bilgilerin ışığında, öğretmen yetiştiren fakülte öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini etkileyen bazı faktörleri belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki denenceler kurulmuştur.

1. Kız Öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, erkek öğrencilerden önemli düzeyde yüksektir.

2. Öğrenim gördükleri bölümleri 1-9 arasında seçen öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, 10-18 arasında seçenlerden önemli düzeyde yüksektir.

3. Üniversite giriş sınavlarında ortancanın üzerinde puan alan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, ortancanın altında puan alanlardan önemli düzeyde yüksektir.

4. İlk okul ve ortaokul öğretmenlerini olumlu olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlikleri arasındaki bağdaşım düzeyleri, olumsuz algılayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

5. Lise bitirme dereceleri pekiyi olan öğrencilerin, benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri İyi ve Orta olanlardan önemli düzeyde yüksektir.

6. Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, lise mezunlarından önemli düzeyde yüksektir.

7. Öğrenim gördükleri bölümleri kendi kararları ile seçen öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, çevresindeki kişilerin etkisi ile seçenlerden önemli düzeyde yüksektir.

8. Öğrenim gördükleri branşları kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının arasındaki bağdaşım düzeyleri, uygun algılamayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

9. Kendilerini eğitim bilimleri derslerinden yüksek düzeyde yetiştirilmiş olanların benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri Eğitim Bilimleri derslerinden düşük ve orta olarak yetiştirilmiş olarak algılayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

10. Öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, ilişkilerini olumsuz olarak algılayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

11. Kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş olarak algılayan öğrencilerin benlik kavramları ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, özdeşleşmemiş olarak algılayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

12. Gelecekte öğretmenlik yapmayı düşünen öğrencilerin benlik ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri gelecekte öğretmenlik yapmayı düşünmeyenlerden önemli düzeyde yüksektir.

13. Öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyimser olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri kötümser olarak algılayan öğrencilerden önemli düzeyde yüksektir.

14. Toplumda öğretmenlik mesleğine verilen statüyü yüksek olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, orta ve düşük olarak algılayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

15. Ailelerinin aylık gelir düzeyi asgari ücret 42.500 TL. ile 252.504 TL. arasında veya daha aşağıda olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, ailelerinin aylık düzeyi 254.504 TL.'sının üzerinde olanlardan önemli düzeyde yüksektir.

16. Babaları ortaöğrenim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, babaları yüksek öğrenim görmüş olanlardan önemli düzeyde yüksektir.

17. Anneleri ortaöğrenim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, anneleri yüksek öğrenim görmüş olanlardan önemli düzeyde yüksektir.

18. Anabalarının mesleki umu düzeyleri ve beklentileri öğrenim görülen branşla uzlaşan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri, mesleki umu düzeyleri ve beklentileri uzlaşmayanlardan önemli düzeyde yüksektir.

19. Üniversiteye girmeden önceki son beş yılını küçük şehirlerde geçiren öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri son beş yılını büyük şehirlerde geçirenlerden önemli düzeyde yüksektir.

2. YÖNTEM

Araştırmada öğretmen adaylarının benlik ve mesleki kavramları arasındaki bağdaşım etkileyen etmenler belirlenmiştir.

2.1. Evren ve Örneklim

Araştırmanın evrenini 1986-1987 Öğretim yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin IV. sınıflarına devam eden öğrencilerin tümü oluşturmaktadır. Örneklimi ise Eğitim Fakültesinin İngilizce Eğitimi, Fransızca Eğitimi, Almanca Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor, Müzik Eğitimi, Resim-İş Bölümleri ile Fen-Edebiyat Fakültelerinin Fizik, Kimya, Biyoloji ve Matematik Bölümlerinden 400 öğrenci meydana gelmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacı doğrultusunda, gerekli bilgileri elde etmek için, çeşitli değişkenleri içeren "Öğrenci Kişisel Bilgi Fişi" geliştirilmiştir. Yine ortam öğretim öğretmenliği için, 84 olumlu ve olumsuz sıfattan oluşan, Kendini Sıfatlarla Anlatma ve Mesleği Sıfatlarla Anlatma Listeleri oluşturulmuştur.

Verilerin çözümlenmesi iki ayrı aşamada elde edilen verilerden benlik kavramları ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini bulmak üzere Cohen (1960) tarafından geliştirilen Kappa katsayısından yararlanılmıştır. Sıfat listesi belli dereceleme ölçeği esasına göre düzenlendiği için bağdaşım matrisi de beş kolon ve beş sütundan oluşmuştur. Bağdaşım matrisindeki sütunlar "Benlik kavramı derecelemesi" için, kolonlar ise, Mesleki benlik kavramı derecelemesi için kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumları araştırmanın alt problemlerine göre aşağıda verilmiştir.

3.1. Cinsiyet: Araştırmanın birinci alt probleminde kız ve erkek öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyleri değişiyor mu? biçiminde ifade edilmiştir.

Kız ve erkek öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerine ilişkin "Z" Değerleri .01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Denence II'e uygun olarak kız ve erkek öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo: 1
Kız ve Erkek Öğrenci Gruplarının Bağdaşım
Düzeylerine İlişkin Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEMLİLİK DÜZEYİ
KIZ	.3187	.0045	.0038	8.08	ÖNEMLİ
ERKEK	.3686	.0059	.0050		.01

Tablo 1'de görüleceği üzere "Z" değeri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Bulgu denenceyi destekler nitelikte değildir. Erkek öğrencilerin benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyi kızlara göre daha yüksektir.

Bu bulgulara dayalı olarak öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının erkeklerde kızlardan daha yüksek çıkması, ülkemizde geleneksel olarak öğretmenlik mesleğinin kızlara daha uygun olduğu görüşünün önemini kaybettiğinin bir göstergesi olabilir.

3.2. Öğrenim Gördükleri Bölümün Üniversite Sıralamasındaki Yeri

Öğrenim Gördükleri Bölümleri Üniversite giriş sınavlarındaki sıralamada, "1-8" ile "9-18" arasında tercih eden öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerine ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Üniversite giriş sınavları tercih sıralamasında "1-9" ve "10-18" arasında tercih yapan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo: 2
Üniversite Giriş Sınavlarında, Puan Sıralamasında Ortancanın Üstünde ve Altında Puan Alan Grupların Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEMLİLİK DÜZEYİ
1-9 ARASINDA TERCİH EDENLER	.34.89	.0049	.0042	0.05	
10-18 ARASIN. TERCİH EDENLER	.36.36	.0074	.0062		

Tablo 2'de görüleceği üzere 1-9 ve 10-18 arasında tercih yapan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki fark "Z" değeri .05 olarak bulunmuştur. Bulgu denenceyi destekler nitelikte değildir.

1986 Üniversiteye Öğrenci Yerleştirme Sınavı sonunda adayların % 70'nin Öğretmenlik Plesleğinde 7-18 tercihleri arasında yer vermeleri, ilk tercihlerinde yer vermemeleri, daha çok toplumda daha yüksek gelir ve prestij sağlayan alanlara öncelik vermeleri, açıkta kalmamak ve muhakkak bir üniversiteli olmak amacıyla öğretmenlik programlarını bir "Kurtarıcı" olarak görmekte olduklarının bir kanıtı olabilir.

3.3. Üniversite Giriş Sınavları Puan Sıralamasının Öğrencilerin Genlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyine Etkisi

Üniversite giriş sınavları puan sıralamasında ortancanın üzerinde ve altında puan alan grupların benlik ve mesleki benliklerinin bağdaşımını veren Z. değerler her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Üniversite giriş sınavlarında ortancanın üzerinde ve altında puan alan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 3'de verilmiştir.

Tablo: 3**Üniversite Giriş Sınavlarında, Puan Sıralamasında Ortancanın Üstünde ve Altında Puan Alan Grupların Kappa Katsayıları**

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEMLİLİK DÜZEYİ
U.G.S. ORTANCANIN ÜZERİ	.37.64	.0051	.0043	8.74	ÖNEMLİ .01
U.G.S. ORTANCANIN ALTI	.31.49	.0050	.0042		

Tablo 3'de görüleceği üzere üniversite giriş sınavlarında ortancanın üzerinde ve altında puan alan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bulgu denenciyi destekler niteliktedir.

Eğitim Fakültesinin, Resim-İş Eğitimi, Müzik Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine düşük taban puanı ve özel yetenek sınavları ile öğrenci kabul edildiğinden, bu bölümlere düşük puanlı öğrencilerin girmiş olması bu sonucun çıkmasında etken olabilir.

3.4. İlk ve Ortaöğretim Dönemindeki Öğretmenlerini Algılamalarının Öğrencilere Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi

İlk ve ortaöğretim dönemindeki öğretmenlerini olumlu ve olumsuz olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerine ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

İlk öğretim ve ortaöğretim dönemindeki öğretmen etkisini olumlu ve olumsuz olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 4'de verilmiştir.

Tablo: 4**İlk ve Ortaöğretim Dönemindeki Öğretmenlerinin Etkilerini Olumlu ve Olumsuz Olarak Algılayan Grupların Kappa Katsayıları**

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
İLK VE ORT. ÖĞ. DÖNEMİNDEKİ ÖĞRETMEN. OLUMLU ALGILAYANLAR	.34.13	.0039	.0033	.65	
İLK VE ORT. ÖĞ. DÖNEMİNDEKİ ÖĞRETMEN. OLUMSUZ ALGILAYANLAR	.3355	.0076	.0064		

Tablo 4'de görüleceği üzere, ilk ve ortaöğretim dönemindeki öğretmenlerinin etkilerini olumlu ve olumsuz olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .05 düzeyinde önemli değildir. Bulgu denenciyi destekler nitelikte değildir. İlk ve ortaöğretim dönemindeki öğretmenlerini olumlu olarak algılayan öğrencilerle, olumsuz olarak algılayan öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında önemli bir fark çıkmayışı öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültede geçirdikleri dört yıllık yaşantılarının etkisinden veya ülkemizde öğretmenlik mesleğinin, gençler için özdeşleşme niteliğini giderek yitirmiş olmasından kaynaklanmış olabilir.

3.5. Lise Bitirme Derecelerinin Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyine Etkisi

Lise bitirme dereceleri Pekiyi ile İyi ve Orta olan öğrenci grupların ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Lise bitirme dereceleri Pekiyi ile İyi ve Orta olan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo: 5
Lise Bitirme Dereceleri Pekiyi İyi ve Orta Olan Grupların Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM DÜZEYİ
LİSE BİTİRME DERECELERİ PEKİYİ OLAN ÖĞRENCİLER	.37.11	.0091	.0073	.51	
LİSE BİTİRME DERECELERİ İYİ VE ORTA OLAN ÖĞRENC.	.37.11	.0033	.51		

Tablo 5'de görüleceği üzere lise bitirme dereceleri Pekiyi ile İyi ve Orta olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .51 olarak bulunmuştur. Bulgu denenceyi destekler nitelikte değildir. Öner (1982) yaptığı çalışmada Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü II. ve IV. sınıf öğrencilerinin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri farkının akademik başarıya yansımadağı sonucuna varmıştır. Bu sonuç da araştırmacının bulgularını desteklemektedir.

3.6. Bitirilen Lise Türünün Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Bağdaşım Düzeylerine Etkisi.

Lise ve Meslek Lisesi mezunu öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşık olduklarını gösteren "Z" değeri, her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Lise ve meslek lisesi mezunu öğrenci guruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo: 6
Lise Mezunu Grupla Meslek Lisesi Mezunu Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEMLİLİK DÜZEYİ
LİSE MEZUNU OLANLAR	.3288	.0039	.0033	.19	
MESLEK LİSESİ MEZUNLARI	.3305	.0081	.0067		

Tablo 6'da görüldüğü gibi Lise ve Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .19 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde önemli değildir. Bulgu denenceyi destekler nitelikte değildir. Öğretmenlik programına yönelen

öğrencilerin çoğunluğu genel liselerden gelmektedir. Öğretmen Liselerinin yüksek öğretim kurumlarında öğretmenlik programına öğrenci hazırlama işlevinin genel liselerden az olduğu görülmektedir. O halde öğretmen liselerinin işlevinin ne olduğu yeniden belirlenmelidir.

3.7. Öğrenim Gördükleri Bölümün Seçilmesindeki Etmenlerin Öğretmenlerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyine Etkisi.

Öğrenim gördükleri bölümleri kendi kararları ile tercih eden öğrenci grupları ile çevresindeki kişilerin etkisi ile tercih eden öğrenci gruplarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Öğrenim gördükleri bölümü kendi kararı ile ve çevresindeki kişilerin etkisi ile seçen öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo: 7

Öğrenim Gördükleri Bölümleri Kendi Kararı İle Seçen Grup Çevresindeki Kişilerin Etkisi İle Seçen Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM DÜZEYİ
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BÖLÜMLERİ KENDİ KARARLARI İLE SEÇENEKLER	.3545	.0038	.0032	4.21	ÖNEMLİ
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BÖLÜMLERİ BAŞKALARININ ETKİSİ İLE SEÇ.	.3126	.0092	.0077		

Tablo 7'de görüleceği üzere öğrenim gördükleri bölümleri kendi kararları ile seçen ve çevresindeki kişilerin etkisi ile seçen öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 4.21 olarak bulunmuştur. Bu değer .01 düzeyinde önemlidir. Bulgu denenceyi destekler niteliktedir.

Uz (1984) İstanbul Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi I. ve IV. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada Hemşirelik Lisesine girmeye, kendisi karar veren I. sınıf öğrencilerinde benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyi, aileleri ile birlikte karar veren öğrencilerden önemli olarak farklı çıkmalarına karşın IV. sınıf öğrencilerinde önemli olarak bir fark çıkmamıştır. Bu araştırmada birinci sınıf öğrencileriyle ilgili bulgular araştırmayı desteklemektedir.

3.8. Öğrenim Görülen Branşın İlgi ve Yeteneklere Göre Algılanma Durumlarının Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi.

Öğrenim gördükleri bölümleri kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayan öğrenci grupları ile uygun olarak algılanmayan öğrenci gruplarının kendi

içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 önemli bulunmuştur.

Öğrenim gördükleri bölümü, kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayan ve algılamayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı, "Z" ile test edilmiş ve sonuç Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo: 8

Öğrenim Gördükleri Branşları İlgisi ve Yeteneklerine Uygun Olarak Algılayan Grupla Algılamayan Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ÖĞRENİM GÖRDÜK. BÖLÜM. İLGI VE YETENEKLER. UYGUN ALGILAYANLAR	.3675	.0039	.0033	4.13	ÖNEMLİ
ÖĞRENİM GÖRDÜK. BÖLÜM. İLGI VE YETENEK. UYGUN ALGILAMAYANLAR	.3305	.0081	.0068		

Öğrenim gördükleri bölümleri kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayan ve algılamayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 4.13 olarak bulunmuştur. Bu değer .01 düzeyinde önemlidir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri bakımından, öğrenim gördükleri bölümü ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayan öğrencilerin lehine fark bulunmuş, kendileri ve öğretmenlik mesleğinin gerekleri konusunda bilinçli olmalarından kaynaklanmış olabilir.

3.9. Eğitim Bilimleri Derslerinden Yetişmişlik Düzeyini Algılamamanın Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Bağdaşımına Etkisi

Eğitim Bilimleri derslerinden yetişmişlik düzeylerini yüksek ile orta ve düşük olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benliklerinin kendi içlerinde bağdaşık olup olmadığına ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Eğitim Bilimleri derslerinden yetişmişlik düzeylerini algılamalarına, yüksek ile orta ve düşük olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo: 9

Eğitim Bilimleri Derslerinden Yetişmişlik Düzeylerini Yüksek Olarak Algılayan Gruplarla, Orta ve Düşük Algılayan Grupların Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
EĞİTİM BİLİMLERİ DERS. YETİŞ. DÜZ. YÜKSEK OLARAK ALGILAYANLAR	.8511	.0039	.0032	.14	
EĞİTİM BİLİM. DERS. YETİŞ. DÜZ. ORTA VE DÜŞÜK ÖL. ALGILAYANLAR	.3641	.0089	.0077		

Tablo 9'da görüleceği üzere Eğitim Bilimleri Derslerinden yetişmişlik düzeylerini yüksek ile orta ve düşük olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .14 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bulgu denenciyi destekler nitelikte değildir. Öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasında bir fark bulunmayışı, eğitim bilimleri derslerinden yetişmişlik düzeyini algılamının, kendilerini öğretmenlik mesleği ile bağdaştırmada etkili olmamasından kaynaklanmış olabilir.

3.10. Öğretim Elemanları ile İlişkilerini Algılamının, Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi

Öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu ve olumsuz olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerindeki bağdaşıma ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde anlamlı çıkmıştır.

Öğretim elemanları ile ilişkilerini, olumlu ve olumsuz olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo: 10
Öğretim Elemanları İle İlişkilerini Olumlu ve Olumsuz
Olarak Algılayan Grupların Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLİŞKİ LERİNİ OLUMLU OLA. ALGILAYAN.	.3723	.0041	.0034	3.18	ÖNEMLİ
ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE İLİŞKİ LERİNİ OLUMSUZ OL. ALGILAYAN.	.3454	.0074	.0062		

Tablo 10'da görüleceği üzere öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu ve olumsuz olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 3.18 bulunmuştur. Bu değer .01 düzeyinde önemlidir. Bulgu denenciyi destekler niteliktedir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri kurumlardaki öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu algılayanların lehine fark çıkması, olumlu insan ilişkilerinden kaynaklanmış olabilir.

3.11. Öğretim Gördükleri Kurumla Özdeşleşme Durumun Algılamının Öğrencilerin Benlik Kavramları ile Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi.

Kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş ve özdeşleşmemiş olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerindeki bağdaşımına ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş ve özdeşleşmemiş olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo: 11

Kendilerini Öğretim Gördükleri Kurumla Özdeşleşmiş Olarak Algılayan Gruplar, Özdeşleşmemiş Olarak Algılayan Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM DÜZEYİ
KENDİLERİNİ ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ KURUMLA ÖZDEŞLEŞMİŞ ALGILAYAN.	.3879	.0043	.0037	9.93	ÖNEMLİ
KENDİLERİNİ ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ KURUM ÖZDEŞLEŞMİŞ ALGILAYAN.	.3331	.0062	.0052		

Tablo 11'de görüleceği üzere kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş ve özdeşleşmemiş olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 9.93 olarak bulunmuştur. Bu değer .01 düzeyinde önemlidir. Bulgu denenciyi destekler düzeydedir.

Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri bakımından kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş olarak algılayanların lehine bir fark çıkması, öğrenim gördükleri kurumu özendirici koşullar olarak görmelerinden, gerek öğrenim gördükleri programı, gerekse kurumlardaki toplumsal ortamı kendi özelliklerine uygun olarak algılamalarından kaynaklanmış olabilir.

3.12. Mezuniyetten Sonra Öğretmenlik veya Başka Mesleklerde Çalışma Durumunun, Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi.

Mezuniyetten sonra öğretmenlik ve başka mesleklerde çalışmayı düşünen öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşım olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Mezuniyetten sonra öğretmenlik veya başka mesleklerde çalışma durumuna göre, öğretmenlik veya başka mesleklerde çalışmayı düşünen öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 12'de verilmiştir.

Tablo: 12

Mezuniyetten Sonra Öğretmenlik Mesleğinde Çalışmayı Düşünen Grupla Öğretmenlik Dışındaki Mesleklerde Çalışmayı Düşünen Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM DÜZEYİ
MEZUNİYETTEN SONRA ÖĞRET-MENLİK YAPMAYI DÜŞÜNENLER	.3488	.0046	.0039	0.51	
MEZUNİYETTEN SONRA BAŞKA MES-LEKLERDE ÇALIŞMAYI DÜŞÜNENLER	.3467	.0056	.0047		

Tablo 12'de görüleceği üzere mezuniyetten sonra öğretmenlik ve öğretmenlik dışında başka mesleklerde düşünen öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramların bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .51 olarak

bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde önemli değildir. Bulgu denenciyi destekler nitelikte değildir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasında bir fark çıkmayışı, mesleğin gün geçtikçe, özellikle ekonomik koşullar bakımından çekiciliğini yitirmiş olmasından kaynaklanabilir.

3.13. Öğretmenlik Mesleğinin Geleceğini Algılamının Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Bağdaşım Düzeyinde Etkisi

Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyimser ve kötümser olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin geleceğini algılamaya göre, iyimser ve kötümser olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo: 13

Ülkemizde Öğretmenlik Mesleğinin Geleceğini İyimser Olarak Algılayan Grupla, Kötümser Olarak Algılayan Grupun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ÜLKEMİZDE ÖĞRETMENLİK MESLE. GELECEĞİNİ İYİMSER ALGILAYAN.	.3696	.0049	.0042	6.77	ÖNEMLİ
ÜLKEMİZDE ÖĞRETMENLİK MESLE. GELECEĞİNİ KÖTÜMSER ALGILAYAN.	.3351	.0051	.0043		

Tablo 13'de görüleceği üzere ülkemizde öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyimser ve kötümser olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 6.77 olarak bulunmuştur. Bu değer .01 düzeyinde önemlidir. Bulgu denenciyi destekler niteliktedir.

Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri bakımından, ülkemizde öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyimser olarak algılayanların lehine bir fark çıkması, geleceklerini güvenli görme gereksinmelerinin karşılanmasından kaynaklanmış olabilir.

3.14. Öğretmenlik Mesleğinin Toplumdaki Statüsünü Algılamının Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Bağdaşım Düzeylerine Etkisi

Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsünü yüksek ile orta ve düşük olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsünü algılama durumuna göre yüksek ile orta ve düşük olarak algılayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo: 14
Öğretmenlik Mesleğinin Toplumdaki Statüsünü Yüksek Olarak
Algılayan Grupla Orta ve Düşük Olarak Algılayan Grubun Kappa Katsayısı

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ÖĞRETMENLİK MESLEĞ. TOPLUMDAKİ STATÜSÜNÜ YÜKSEK ALGILAYANLAR	.4189	.0142	.0127	5.02	ÖNEMLİ
ÖĞRETMENLİK MESLEĞ. TOPLUMDAKİ STATÜSÜNÜ ORTA VE DÜŞÜK ALG.	.3462	.0037	.0031		

Tablo 14'de görüleceği üzere, öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsünü yüksek ile orta ve düşük olarak algılayan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 5.02 olarak bulunmuştur. Bulgu denencyi destekler niteliktedir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri bakımından öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsünü yüksek olarak algılayanların lehine bir fark çıkması, öğrencilerin benlik kavramlarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde etkili olmasından veya benlik kavramlarının dört yıl boyunca öğretmenlik mesleğine göre değişiklik olmasından kaynaklanabilir.

3.15. Tüm Çalışanlar Dahil, Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyine Etkisi

Tüm çalışanlar dahil, ailelerinin aylık geliri 42.500 TL. ve daha düşük ile 42.500 TL. ve daha yüksek olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Tüm çalışanlar dahil, ailelerinin aylık gelirine göre, 42.500 TL. ve daha düşük ile 42.501-252.504 TL. arasında olan ve 252.505 TL. ve daha yüksek olan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 15'de verilmiştir.

Tablo: 15
Ailelerinin Aylık Gelirleri Yüksek ve Düşük Olan
Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
AİLELERİNİN AYLIK GELİRİ 42.501 TL İLE 252.504 TL. ARASI	.3528	.0038	.0032	.32	
AİLELERİNİN AYLIK GELİRİ 252.503 TL. VE DAHA YÜKSEK OLAN	.3497	.0091	.0077		

Tablo 15'de görüleceği üzere tüm çalışanlar dahil ailelerinin aylık geliri 42.500 TL. ile 42.501 TL. - 252.504 TL. arasında olanlarla, 252.505 TL. ve daha

yüksek olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .32 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde önemli değildir. Bulgu denenceyi desteklememektedir. Bu denenceyi kurarken öğretmenlik mesleğine daha çok alt ve orta gelir grubuna ait ailelerinin çocuklarının yöneleceği noktasından hareketle, alt ve orta gelire sahip ailelerin çocuklarının benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyinin lehine bir fark umulmuştur. Bulgu denencesi desteklenmemiştir.

3.16. Babanın Öğrenim Durumunun Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi

Babaları ortaöğretim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olanlarla yüksek öğrenim görmüş olan öğrenci gruplarının benlik vs mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur. Babaları ortaöğretim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olanlarla, yüksek öğrenim görmüş olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo: 16

Babaları Ortaöğretim veya Daha Alt Düzeyde Öğrenim Görmüş Olan Grupla, Babaları Yüksek Öğretim Görmüş Olan Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM DÜZEYİ
BABALARI ORTAÖĞRETİM VEYA DAHA ALT DÜZEYDE ÖĞRENİM GÖRENLER	.3476	.0038	.0032	1.60	
BABALARI YÜKSEKÖĞRETİM GÖRMÜŞ OLANLAR	.3317	.0092	.0092		

Tablo 16'da görüleceği üzere babaları ortaöğretim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olanlarla, yüksek öğrenim görmüş olanların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri 1.60 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde önemli değildir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyinde bir fark çıkmayışı, babaları yüksek öğrenim görmüş olanların daha üst düzeydeki meslekleri tercih etmelerine karşın, potansiyellerinin öğretmenlik mesleğine uygun olmasından kaynaklanmış olabilir.

3.17. Annenin Öğrenim Durumunun Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi.

Anneleri ortaöğretim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olan öğrencilerle, yüksek öğrenim görmüş olanların benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Anneleri ortaöğretim veya daha alt düzeyde öğrenim görmüş olanlar ve yüksek öğrenim görmüş olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının

bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo: 17
Anneleri Ortaöğretim Görmüş veya Daha Alt Düzeyde Olan Grupla, Yüksek Öğrenim Görmüş Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ANNELERİ ORTAÖĞRETİM VEYA DAHA ALT DÜZEYDE ÖĞRENİM GÖRENLER	.3498	.0036	.0030	.03	
ANNELERİ YÜKSEKÖĞRETİM GÖRMÜŞ OLANLAR	.3440	.0176	.0148		

Tablo 17'de görüleceği üzere anneleri orta öğrenim veya daha alt düzeyde öğrenim ve yüksek öğrenim görmüş öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki farkın "Z" değeri .03 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde önemli değildir. Bulgu denenciyi desteklememektedir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri bakımından bir fark bulunmayışı, anneleri yüksek öğretim görmüş olanların daha üst düzeydeki meslekleri tercih etmek istemelerine karşın, ilgi ve potansiyellerinin öğretmenlik mesleğine uygun olmasından kaynaklanmış olabilir.

3.18. Anababanın veya Bunlardan Birinin Öğrenim Görülen Branşla Uzlaşma Durumunun, Benlik Kavramları ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerine Etkisi.

Anababanın veya bunlardan birinin bekledikleri ve umdukları meslekle öğrenim gördükleri branşla uzlaşan ve uzlaşmayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının kendilerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Anababanın veya bunlardan birinin bekledikleri ve umdukları meslekle öğrenim gördükleri branşla uzlaşan ve uzlaşmayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile tespit edilmiş ve sonuç tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo: 18
Ana-Babanın veya Bunlardan Birinin Bekledikleri ve Umdukları Meslekle, Öğrenim Gördükleri Branşla Uzlaşan ve Uzlaşmayan Grupların Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BRANŞLA UZLAŞANLAR	.3814	.0041	.0035	5.20	ÖNEMLİ
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ BRANŞLA UZLAŞMAYANLAR	.3392	.0070	.0059		

Tablo 18'de görüleceği üzere ana-babanın veya bunlardan birinin bekledikleri ve umdukları meslekle öğrenim gördükleri branşla uzlaşan ve

uzlaşmayan öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki farkın "Z" değeri 5.20 olarak bulunmuştur. Bu değer .01 düzeyinde önemlidir bulgu denenceyi desteklemektedir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasında, ana-babanın veya bunlardan birinin öğrenim görülen branşla uzlaşma durumunun lehine bir fark bulunuşu toplumumuzdaki gençlerin davranışlarında ana-babanın ergenlik dönemini aşan etkisinden kaynaklanmış olabilir.

3.19. Üniversiteye Girmeden Önceki Son Beş Yılıni Geçirdiği Çevreye Göre Öğrencilerin Benlik Kavramları ile Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyleri.

Üniversiteye girmeden Önceki son beş yılını küçük ve büyük şehirlerde geçiren öğrenci gruplarının kendi içlerinde bağdaşık olup olmadıklarına ilişkin "Z" değerleri her iki grup için .01 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Üniversiteye girmeden önceki son beş yılını, küçük ve büyük şehirlerde geçiren öğrenci gruplarının benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Z" ile test edilmiş ve sonuç tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo: 19

Üniversiteye Girmeden Önceki Son Beş Yılıni Küçük Şehirlerde Geçiren Grupla, Büyük Şehirlerde Geçiren Grubun Kappa Katsayıları

GRUPLAR	K	G K	G Ko	Z FARK	ÖNEM. DÜZEYİ
ÜNİVERSİTEYE GİRMEDEn ÖN. SON BEŞ YILINI KÜÇÜKŞEHİR. GEÇİREN	.3466	.0056	.0047	.82	
ÜNİVERSİTEYE GİRMEDEn ÖN. SON BEŞ YILINI BÜYÜKŞEHİR. GEÇİREN	.3526	.0046	.0038		

Tablo 19'da görüleceği üzere üniversiteye girmeden önceki son beş yılını küçük ve büyük şehirlerde geçiren öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasındaki farkın "Z" değeri .82 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 önemli değildir. Bulgu denenceyi destekler nitelikte değildir. Öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasında üniversiteye girmeden önceki son beş yılını küçük şehirlerde geçirenlerin lehine bir fark çıkmayışı, öğretmenlik mesleğine ilgi ve yönelmenin büyük kentlerde kızlar lehine, kırsal yörelere doğru erkeklerin lehine oluşundan kaynaklanmış olabilir.

VARGI VE ÖNERİLER

Öğrencilerin benlik ve mesleki benlik Kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerine erkeklerin, üniversite sınavlarında ortancanın üzerinde puan alanların lehine önemli bir fark bulunmuştur. Üniversiteye giriş sınavlarında tercih sıralamasına göre önemli bir fark çıkmamıştır.

Öğrenim gördükleri bölümleri kendi kararları ile tercih edenlerin, öğrenim gördükleri bölümleri kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olarak algılayanların, öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu olarak algılayanların, kendilerini öğrenim gördükleri kurumla özdeşleşmiş olarak görenlerin, öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyimser olarak algılayanların, öğretmenlik mesleğinin statüsünü olumlu olarak algılayan öğrencilerin lehine benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşımında önemli bir fark bulunmuştur. İlk ve orta öğretimdeki öğretmenlerin etkilerini algılama, lise bitirme derecesi, mezun olunan lisenin türü, eğitim bilimleri derslerindeki yetişmişlik düzeyini algılama, gelecekte öğretmenlik mesleğine yönelme durumları bakımından, öğrencilerin benlik ve mesleki birlik kavramlarının bağdaşımında önemli bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Ana babalarının veya bunlardan birinin beklenti ve umu düzeylerinin öğrenim görülen branşla uzlaşanların lehine öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşımında önemli bir fark ortaya çıkmıştır. Tüm çalışanlar dahil ailelerinin aylık gelir düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, annenin öğrenim düzeyi, üniversiteye girmeden önceki son beş yayın geçirildiği çevre değişikliğine göre öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasında önemli bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

ÖNERİLER

1. Öğretmenlik mesleği her iki cinsiyetin benimseyeceği bir meslek haline getirilmelidir.
2. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına, üniversite seçme sınavında yüksek puan alanlar arasından en yetenekliler özenle seçilmelidir.
3. Orta öğretim ve yüksek öğretim gören öğrenciler kendileri ve meslekler konusunda bilinçlendirilmeli, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri işlevsel hale getirilmelidir.
4. Öğretmen yetiştiren fakülte programlarına öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirecek dersler konmalıdır.
5. Üniversite bünyesi içinde, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları saygın hale getirilmelidir.
6. Öğretmenlik mesleğinin statüsü sosyal ve ekonomik özendiricilerle güçlendirilmeli, öğretmenlik, geleceğine güvenle bakılan bir meslek haline getirilmelidir.
7. Anababalar ve çocuklar meslekler konusunda bilinçlendirilmelidir.
8. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında birer psikolojik danışma servisi kurulmalıdır.
9. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına öğrenci alınırken bilişsel nitelikler kadar, duyuşsal nitelikler de dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

1. AKYÜZ, Yahya 1978 Türkiye'de Öğretmenin Öğretmen ve Meslek İmajı" A. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. 115
2. BURSALIOĞLU, Ziya 1982 Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. A. Ü. Eğitim Fakültesi, 62
3. CROMWELL, F. R. Rarmenter 1972 Yarınki Mesleğinizi Planlayınız Çev. Remzi Öncül. M. E. B PAKD. 24.
4. COHEN, J 1960 "Coefficient of Agreement for Nominal Scales" Educational and Psychological Measurement. Vol: XX No. 1
5. EKŞİ, Aysel. 1982 "Gençlerimiz ve Sorunlar". 5. 149
6. ENER, Judy 1980 "Rehberlik Alanında Derinliğine Araştırma Programları Geliştirilmesi" Çağdaş Eğitim. Eğitimde Rehberlik Araştırmaları, 45.
7. ENGLANDER, M. E. A 1960 Psychological Analysis of Vocational Choice: Teaching Journal of Counseling Psychology Vo: 7. S. 257-264
8. FLEMING, S 1965 "Occupational Choice and Attitude Change". Journal of Counseling Psychology.12:311-315
9. KAPTAN, Saim. 1985 "Öğretmen Yetiştirme Sorunu ve Üniversite". Çağdaş Eğitim. 7. 65. 9-12
10. KÖKNEL, Özcan 1982 "Kişilik Kaygıdan Mutluluğa". İstanbul: Altın Kitaplar, 75
11. KUZGUN, Yıldız 1978 "Ben Kavramı ve Meslek Seçimi. Psikoloji Dergisi, 4 12-17 1985 "Psikolojide İnsancıl Yaklaşım". A. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi 8.
12. ÖNER, Uğur. "Benlik Kavramı ile Mesleki Benlik Kavramı Arasındaki Farkın 1982 "Akademik Başarı ile İlişkisi" (Yayınlanmamış Doktora Tezi) A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi
13. SHAFFERS, L. F. Shoben E. J. İ. 1956 The Psychology of Adjustiment. Boston Houghton Mifflin Co.504.
14. SUPER, D. E. 1957 The Psychology of Carers. New York Halper and Roww Rub. 112. 1963 "Towardmaking Self-Concept Theory Operational", In. D. E. Super, R. Storischevesky. N. Matlin ve J. P Jordaen (Eds), Career Developmant: Self-Concept Theory Teacher Colloge Collombia Üniuersity.
15. ROSEY, İ. Marie 1947 Toward Maturity. New York Bornes and Noble, Inc: 217.
16. TAN, Hasan 1988 Psikolojik Danışma ve Rehberlik Teori ve Uygulama. İstanbul Öğretmen Kitapları, 109
17. UZ, Fatma 1984 "Hemşire Öğrencilerin Benlik Kavramları İle Meslek Kavramları Arasındaki İlişki". (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). A. Ü. Eğitim Fakültesi